

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยและประเทศกัมพูชา มีความใกล้ชิดทางด้านเชื้อชาติ ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง และ เศรษฐกิจ ประกอบกับสภาพภูมิศาสตร์ที่คล้ายคลึงกันและมีพรมแดนทางบกติดต่อกันเป็นระยะทางประมาณ 798 กิโลเมตร ลักษณะดังกล่าวถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดความผูกพันระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศ และ ประเทศไทยภายใต้การนำของฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี ได้ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ ทางด้านเศรษฐกิจการค้าต่อประเทศเพื่อนบ้าน “จากสนาามรบเป็นสนาามการค้า” จึงเป็นโอกาสของทั้งสองประเทศ ในการเปิดประตูเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย – กัมพูชา ซึ่งเป็นผลให้เศรษฐกิจการค้าที่มีระหว่างกันนั้นมีเพิ่มมากขึ้นในระยะเวลาต่อมา สินค้าที่ส่งออกจากไทยไปกัมพูชาที่สำคัญได้แก่ ยานยนต์และอุปกรณ์ยานยนต์ น้ำมัน เชื้อเพลิง เครื่องใช้ไฟฟ้า พลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติก เครื่องอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง และสิ่งทอ เป็นต้น ส่วนสินค้านำเข้าจากกัมพูชาที่สำคัญได้แก่ ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์จากไม้ เศษเหล็ก เศษอลูมิเนียม หนังสือ สัตว์ น้ำจืด และพืชผลทางการเกษตร เป็นต้น และโดยส่วนใหญ่เป็น ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่เป็นประเภท วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) การค้าชายแดนในเขต เศรษฐกิจ 3 จังหวัดการค้าชายแดนภาคตะวันออก(จังหวัดสระแก้ว และจันทบุรี) มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยใน เขตชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาได้สร้างรายได้ในระดับ เศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นมูลค่าสูงมากและสูงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2554-2558 ดังภาพที่ 1.1

จังหวัด ชายแดนภาค ตะวันออก	การค้า ชายแดน	มูลค่า (ล้านบาท)					อัตราการ เติบโต (ร้อยละ) ปี 54-58	อัตราการ เติบโต (ร้อยละ) ปี 57-58
		ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558		
สระแก้ว	มูลค่ารวม	37,480	50,435	59,652	74,772	77,173	20.3	3.2
	ส่งออก	33,373	44,977	51,626	59,509	61,061	16.9	2.6
	นำเข้า	4,107	5,459	8,026	15,263	16,112	43.9	5.6
	ดุลการค้า	29,266	39,518	43,600	44,246	44,950	12.1	1.6
จันทบุรี	มูลค่ารวม	3,401	1,087	4,935	6,875	12,136	39.5	76.5
	ส่งออก	2,773	3,434	4,753	6,749	12,062	45.7	78.7
	นำเข้า	628	1,087	182	126	74	-20.5	-41.1
	ดุลการค้า	2145	2,348	4,572	6,623	11,988	57.5	81.0

ภาพที่ 1.1 แสดงมูลค่าการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี
ที่มา: การค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน 2558

จากภาพจะเห็นได้ว่า มูลค่าการค้าจากดุลการค้าของจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี ยังมีความได้เปรียบทางการค้าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสเศรษฐกิจโลกและเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีความรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและอุปสรรคต่างๆ อย่างมาก ประกอบกับสถานการณ์ที่มีผลกระทบจากนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ นโยบายการเมืองระหว่างประเทศและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ ทำให้การแข่งขันทางการค้าและการลงทุนมีสูงขึ้นมาก สาเหตุเพราะหลายๆ ประเทศที่มีผลกระทบทางการค้าพยายามลดแรงกดดันทางการค้าระหว่างประเทศได้กำหนดนโยบายการค้าเสรี และการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจทำให้กลุ่มการค้าของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ไทย เกิดปัญหาและอุปสรรคในเชิงการค้าด้านการแข่งขันและการสร้างความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจ SMEs และผลที่จะตามมาหากผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ไม่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจเพียงพอ อาจก่อให้เกิดความไม่ยั่งยืนหรือล้มละลายในธุรกิจของตนเองได้

ผลกระทบต่อศักยภาพของธุรกิจ SMEs ประกอบด้วยความเสี่ยงทางการเงินที่แบ่งได้ 2 ประการ ประการที่ 1 คือความเสี่ยงในเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการดำเนินงานได้แก่ สภาพคล่องทางการเงิน ประการที่ 2 คือความเสี่ยงในการลงทุน อันเป็นพื้นฐานที่เป็นสัญญาณการบ่งบอกถึงความเสี่ยงต่อธุรกิจโดยตรง ที่จะส่งผลให้ธุรกิจ SMEs เกิดศักยภาพทางการค้าและแข่งขันต่ำ และส่งผลก่อให้เกิดการล้มละลายได้ และประการสุดท้าย คือปัญหาในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

จากความสำคัญของธุรกิจ SMEs ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทยและปัญหาที่มีผลกระทบต่อศักยภาพของธุรกิจ SMEs จึงทำให้ต้องทำการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบดังกล่าวข้างต้นที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจ 3 จังหวัดการค้าชายแดนภาคตะวันออก(จังหวัดสระแก้ว และจันทบุรี) ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อภาครัฐระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับยุทธศาสตร์เฉพาะธุรกิจ SMEs และ ระดับหน่วยย่อยของธุรกิจ SMEs ในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาให้ตรงจุดและประเด็นที่สำคัญ ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิจัยในความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงิน มีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาวิจัยในความเสี่ยงด้านการลงทุนมีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาวิจัยในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเพื่อการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - 1.1 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงิน มีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออก จังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

1.2 ความเสี่ยงด้านการลงทุนมีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออก จังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

1.3 ศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออก จังหวัดสระแก้วและจันทบุรี มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขัน

1.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเพื่อการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้ประกอบการ ณ บริเวณ

1) จุดผ่านแดนถาวร ได้แก่

(1) บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เขตติดต่อ ปอยเปต อำเภอโอโฉรว จังหวัดบันเตียเมียนเจย

(2) บ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เขตติดต่อ บ้านคลองจะกร้อม อำเภอไพลิน จังหวัดพระตะบอง

2) จุดผ่อนปรน ได้แก่

(1) บ้านตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว – บ้านบึงตะกวน จังหวัดบันเตียเมียนเจย

(2) บ้านหนองปรือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว – บ้านมกลัย จังหวัดบันเตียเมียนเจย

(3) บ้านเขาดิน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว – พนมไโด (บ้านกิโโล 13) จังหวัดพระตะบอง (

(4) บ้านซับริ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี-บ้านโกลำตวน อำเภอกร้อมเรียง จังหวัดพระตะบอง

(5) บ้านบึงขี้ล่าง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี – บ้านสวายเวง จังหวัดพระตะบอง

(6) บ้านสวนส้ม อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี-บ้านสังกะสี อำเภอกร้อมเรียง จังหวัดพระตะบอง

3) จุดผ่อนปรนอื่น ๆ ตามแนวชายแดน ที่ประชาชนมีการติดต่อซื้อขายระหว่างหมู่บ้าน

(1) บ้านหนองหญ้าแก้ว กิ่งอำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว – บ้านตำบลมุย อำเภอสวายเจก จังหวัดบันเตียเมียนเจย

2.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ คือ

(1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจ SMEs

(2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs

(3) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพของผู้ประกอบการและความสามารถในการแข่งขัน

2) ตัวแปรตาม คือ

(1) การพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเพื่อการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ จังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย โดยการศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย พรรณนา ความจากเอกสาร และข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามเชิงลึก โดยนำกระบวนการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตีความข้อมูล มีวิธีการและการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การสำรวจเอกสาร การรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนาม การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มโดยการจัดกิจกรรมกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การหาข้อมูลผู้ประกอบการ SMEs การค้าชายแดนไทย-กัมพูชาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบบ เฉพาะเจาะจงจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ หอการค้าจังหวัด พาณิชย์จังหวัด ด้านข้อมูลการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา และกรมการค้าภายในของจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี เป็นต้น กลุ่มตัวอย่าง 2 จังหวัด รวมโครงย่อย 3 โครงการ จำนวน 1,776 คนที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ณ เขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาค ตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจังหวัดจันทบุรี ณ ด้านการค้าชายแดน ตลาดการค้าชายแดน และผู้ประกอบการค้า SMEs บริเวณชุมชนชายแดน ดังนี้

2.1 จุดผ่านแดนถาวร ได้แก่

1) บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เขตติดต่อ ปอยเปต อำเภอโอโฉรว จังหวัดบันเตียเมียนเจย

2) บ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เขตติดต่อ บ้านคลองจะกร้อม อำเภอไพลิน จังหวัดพระตะบอง

2.2 จุดผ่อนปรน ได้แก่

1) บ้านตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว – บ้านบึงตะกวน จังหวัดบันเตียเมียนเจย

2) บ้านหนองปรือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว – บ้านมัลย์ จังหวัดบันเตียเมียนเจย

3) บ้านเขาหิน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว – พนมไฉ (บ้านกิโ 13) จังหวัดพระตะบอง

4) บ้านซบตารี อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี-บ้านโกล้ำตวน อำเภอกรีมเรียง จังหวัดพระตะบอง

5) บ้านบึงชนง่าม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี – บ้านสวายเวง จังหวัดพระตะบอง

6) บ้านสวนส้ม อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี-บ้านสังกะสี อำเภอกรีมเรียง จังหวัดพระตะบอง

2.3 จุดผ่อนปรนอื่น ๆ ตามแนวชายแดน ที่ประชาชนมีการติดต่อซื้อขายระหว่างหมู่บ้าน

1) บ้านหนองหญ้าแก้ว กิ่งอำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว – บ้านตำบลมุย อำเภอสวายเจก จังหวัดบันเตียเมียนเจย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นคำถามซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลทั่วไปทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับสภาพคล่องทางการเงิน การลงทุนทางการเงิน และศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ (5 Point Rating Scale)

การทำค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา หรือลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาจำนวน 5 คน ให้แต่ละคนพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน

3.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจและการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ SMEs ในเชิงลึกเกี่ยวกับความเสี่ยงและศักยภาพทางการเงิน และการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นสถิติดังนี้

4.1 สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติพื้นฐาน

4.2 ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน)

5. วิธีการเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่มประธานเครือข่ายธุรกิจ SMEs เพื่อการสอบถามข้อมูลเบื้องต้น และประสานกับผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินงานจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.2 การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกโดยการจัดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง 10 ตัวอย่าง

5.3 ดำเนินการวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูลในกำหนดตัวแปรที่สำคัญ

5.4 การสังเคราะห์ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน โดยผู้วิจัยและทีมงานโดยใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางสถิติ

5.5 การประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและการพยากรณ์

5.6 การรายงานผลข้อมูลและการสร้างต้นแบบการพยากรณ์

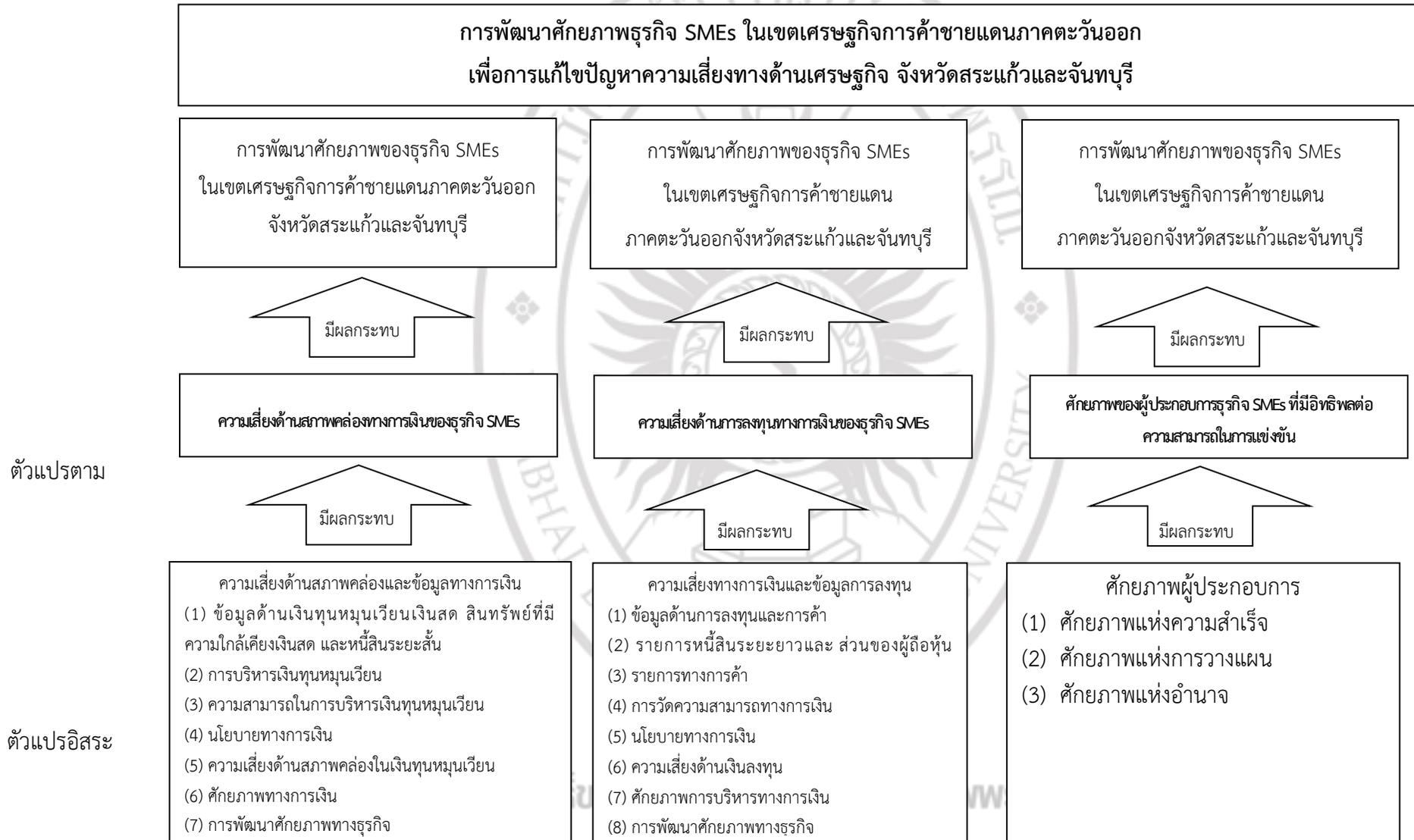
สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายการค้าและการเมืองระหว่างประเทศของภาครัฐ และผลกระทบของผู้ประกอบการ SMEs ในเขตการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา และการศึกษาเกี่ยวกับความเสี่ยงทางการเงิน อันได้แก่ สภาพคล่องทางการเงิน ความเสี่ยงการลงทุนทางการเงิน และศักยภาพของธุรกิจ SMEs ซึ่งสามารถกำหนดถึงความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อศักยภาพของธุรกิจ SMEs และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าในเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้สระแก้วและจันทบุรี

1. ความเสี่ยงทางการเงิน(สภาพคล่อง และ การลงทุน) และปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการมีผลกระทบต่อศักยภาพของธุรกิจ SMEs

2. ศักยภาพของธุรกิจ SMEs มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าในเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ สระแก้วและจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น ด้านวิชาการ ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์ ด้านสังคม และชุมชน รวมถึงการเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

1.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านวิชาการ

- 1) ได้ดัชนีชี้วัดความเสี่ยงในการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs
- 2) ได้ดัชนีชี้วัดความมีศักยภาพการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs
- 3) ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงทางเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจชายแดนภาค

ตะวันออกเฉียงใต้ สระแก้ว และจันทบุรี

ด้านนโยบาย

1) ได้แนวทางการกำหนดนโยบายการแก้ปัญหาด้านศักยภาพของธุรกิจ SMEs เขตเศรษฐกิจชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ สระแก้ว และจันทบุรี

2) กำหนดนโยบายด้านยุทธศาสตร์การสนับสนุนธุรกิจ SMEs เขตเศรษฐกิจชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ สระแก้ว และจันทบุรี

ด้านเศรษฐกิจ

1) ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจเขตการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ สระแก้ว และจันทบุรี

1.2 หน่วยงานที่สามารถนำผลงานไปใช้ประโยชน์

- 1) องค์กรธุรกิจ SMEs
- 2) กลุ่มธุรกิจ SMEs
- 3) ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs
- 4) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด
- 5) องค์กรภาครัฐระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ผลสำเร็จอยู่ในขั้น P คือ ได้ตัวชี้วัดในการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ธุรกิจ SMEs หรือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) หมายถึง ธุรกิจที่เป็นอิสระมีเอกชน เป็นเจ้าของดำเนินการโดยเจ้าของ มีต้นทุนในการดำเนินงานต่ำโดยขนาดเล็กไม่เกินเงินทุนไม่เกิน 50 ล้านบาท ขนาดกลางไม่เกิน 200 ล้านบาท และมีพนักงานจำนวนไม่มาก โดยขนาดเล็กไม่เกิน 50 คนและขนาดกลางไม่เกิน 200 คน

การค้าชายแดน หมายถึง การค้าทุกรูปแบบหรือการแลกเปลี่ยนสินค้าผ่านด่าน ชายแดนของทั้งสองฝ่าย ซึ่งดำเนินการโดยประชาชนในท้องถิ่น หรือพ่อค้าที่อาศัยอยู่ในจังหวัดหรือชุมชนชายแดน

การค้าชายแดนภาคตะวันออก หมายถึง กิจกรรมการค้าบริเวณเขตพื้นที่ติดชายแดนไทยกัมพูชา และตั้งอยู่ในแนวเส้นทางเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) โดยเป็นประตูเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยติดประเทศกัมพูชา

เขตเศรษฐกิจ หมายถึง พื้นที่ที่รัฐกำหนดให้เป็นพื้นที่ส่งเสริมภาคการบริการ เน้นทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเปิดโอกาสให้นักลงทุนนำเงินมาลงทุน มีการจัดเก็บภาษีเป็นรายได้หลักของพื้นที่

สภาพคล่องทางการเงิน คือ ความสามารถของการได้มาและใช้ไปของสินทรัพย์ทางการเงินในการเปลี่ยนเป็นเงินสดได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่สูญเสียมูลค่ามาก สินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง หรือสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ เงินฝากธนาคาร กองทุนรวม สินทรัพย์ทางการเงินอื่น ๆ

เงินทุน คือ รายการทางการเงินของหนี้สินระยะยาวและส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง การที่ผลตอบแทนจริงที่ได้รับจากการลงทุนเบี่ยงเบนหรือแตกต่างไปจากผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนคาดหวังไว้ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือลบก็ถือว่าเป็นความเสี่ยง

ความเสี่ยงทางธุรกิจ (Business Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท อันเป็นเหตุให้ผู้ลงทุนต้องสูญเสียรายได้หรือเงิน ลงทุน ประกอบด้วยความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการและความเสี่ยงในระดับอุตสาหกรรม

ความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ คือ ความเสี่ยงที่ผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็กที่ต้องเผชิญกับปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินและขาดแคลนเงินลงทุน หรือมีต้นทุนทางการเงินที่สูงทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน รวมถึงขาดศักยภาพในการวางแผนทางการเงินและการประกอบธุรกิจ

ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial risks) หมายถึง ความไม่แน่นอนของผลลัพธ์ในอนาคต อันเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมทางการเงินขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าของกิจการ

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถชำระหนี้สินคืนเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถหาเงินสดได้ หรือเงินทุนไม่เพียงพอ หรือหาเงินทุนได้แต่ด้วยต้นทุนสูงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุน

ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ระดับที่บ่งชี้แนวโน้มการเป็นผู้ประกอบการของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย 3 ศักยภาพหลักๆ คือ

1. ศักยภาพแห่งความสำเร็จ หมายถึง ความสามารถและคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่แฝงอยู่ หากได้รับการพัฒนาสามารถเสริมโอกาสแห่งความสำเร็จได้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การแสวงหา ความมุ่งมั่น ความกล้าเสี่ยง ความรับผิดชอบในงาน และความต้องการไฝ่หาด้านคุณภาพ

2. ศักยภาพแห่งการวางแผน หมายถึง ความสามารถและคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่แฝงอยู่ หากได้รับการพัฒนาสามารถเสริมทักษะด้านการวางแผนการบริหารงานในกิจการได้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การตั้งเป้าหมาย การวางแผน ติดตาม และประเมินอย่างมีระบบ และการแสวงหาข้อมูล

3. ศักยภาพแห่งอำนาจ หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจ หรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในผู้ประกอบการ อาจทำให้พัฒนาหรือให้เป็นสิ่งที่ปรากฏได้ ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน คือ การชี้ชวน ชักนำ การมีเครือข่าย และความเชื่อมั่นในตนเอง

ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มผลิตภาพของกิจการ นั่นคือ มูลค่าเพิ่มที่เกิดการผลิตต่อวันทำงานและต่อหนึ่งหน่วยของทุนหรือทรัพยากรเชิงกายภาพที่ใช้ไป อันจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ด้าน และปัจจัยเสริม 2 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเพิ่มผลิตภาพของกิจการ ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) คือ การวิเคราะห์ถึงปัจจัยการผลิต ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resource) และทรัพยากรทุน (Capital Resource) และโครงสร้างพื้นฐาน (Physical Infrastructure) เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และสาธารณูปโภคต่างๆ เป็นต้น

1.2 เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions) คือ การวิเคราะห์ถึงคุณภาพ อุปสงค์ภายในประเทศ รวมทั้งพิจารณาถึงระดับความต้องการด้านคุณภาพและรูปแบบของผู้บริโภค ซึ่งกระตุ้นให้ผู้ประกอบการในประเทศปรับตัวและพัฒนาการผลิตสินค้า/ บริการ นอกจากนี้ อุปสงค์ของผู้บริโภคภายในประเทศก็มีความสำคัญในการคาดการณ์อุปสงค์ของผู้บริโภคในประเทศอื่นด้วย โครงสร้างในการวิเคราะห์อุปสงค์ในประเทศ ได้แก่ ทักษะคนดี ธรรมเนียม และความเรียกร้องต้องการของ

1.3 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and Supporting Industries) คือ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน จะพิจารณา 2 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยงเชิงกิจกรรมและการเชื่อมโยงเชิงความร่วมมือ

1.4 บริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ของบริษัท (Context for Firm Strategy Structure and Rivalry) คือ การวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมที่ธุรกิจเกิดขึ้น ดำเนินการ ตลอดจนธรรมชาติของการแข่งขันในท้องถิ่นว่าทำให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมหรือเอื้อต่อการเพิ่มผลิตหรือไม่

2. ปัจจัยเสริม คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเพิ่มผลิตภาพของกิจการ ประกอบด้วย

2.1 เหตุที่ควบคุมไม่ได้ (Chance) คือ ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของธุรกิจต่างๆ ในอุตสาหกรรม

2.2 หน่วยงานภาครัฐ (Governance Agency) คือ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจ 2 จังหวัดการค้าชายแดนภาคตะวันออก คือ จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดจันทบุรี